

НАЙМАНСТВО (СТ. 447 КК УКРАЇНИ): ОГЛЯД ЗАКОНОДАВЧИХ ФОРМУЛЮВАНЬ

ЯРЕМКО Галина Зіновіївна - к.ю.н., доцент, Львівський державний університет внутрішніх справ, кафедра кримінально-правових дисциплін

ORCID-ID: 0000-0003-4333-0424

УДК 343.2

DOI: <https://doi.org/10.32782/NP.2024.1.18>

Здійснено аналіз кримінально-правового припису про найманство (ст. 447 КК України), оцінка його узгодженості з Міжнародною конвенцією про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців від 4 грудня 1989 року (ратифікована Україною 14 липня 1993 року) та, як результат, формулювання пропозицій, спрямованих на усунення законодавчих прогалів, колізій чи інших хиб.

Виокремлено такі законодавчі хиби:

Зміст поняття найманця у примітці до ст. 447 КК України не відповідає змісту поняття у Міжнародній конвенції про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців від 4 грудня 1989 року (п. «б» ч. 1 ст. 1) у частині відсутності в національному законі вказівки матеріальної винагороди найманцю, яка істотно перевищує винагороду, яка обіцяна чи виплачується комбатантам такого ж рангу і функцій, які входять до особового складу збройних сил цієї сторони.

У ч. 1 ст. 447 КК України вказано на підготовку, а також використання «найманців» (у множині). Видається, що підготовка навіть одного найманця повинна бути кримінально караною.

У ч. 1 ст. 447 КК України вказується на мету – «використання у збройних конфліктах» (у множині). У п. 1 примітки ж до ст. 447 КК України відповідна вказівка вжита вже в однині.

У ч. 1 ст. 447 КК України вжито формулювання «насильницькі дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу...». Таке формулювання створює тавтологію.

У частинах 4 та 5 ст. 447 КК України законодавець просто вказує на насильницькі дії

(таке поняття має широкій загальнокримінальний зміст). У зрізі найманства мова повинна йти про насильницькі дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади тощо, а не про насильство як таке.

У ч. 1 ст. 447 КК України перелічуються конкретні суспільно небезпечні дії, тоді як у ч. 2 цієї статті вказано на діяння, а в ч. 3 – знову на дії, передбачені ч. 1 або 2 цієї статті.

У п. 1 примітки до ст. 447 КК України вказано, зокрема, що така особа спеціально завербована, щоб брати участь у збройному конфлікті. Тоді вже як у п. 2 примітки до ст. 447 КК України зазначено, що така особа бере участь у воєнних або насильницьких діях. Тобто коло діянь звужено, не вказано на збройний конфлікт.

У цілому, огляд кримінально-правового припису про найманство та аналіз конвенційних положень показує нормотворчі недолугості, одні з яких просто порушують термінологічну точність кримінально-правового тексту, тоді як інші здатні стати реальними «комірками» для уникнення кримінальної відповідальності.

Існуючі колізії, незважаючи на те, що це може явно суперечити інтересам міжнародного правопорядку, повинні вирішуватися, виходячи з принципу «*In dubio mitius*».

Такий стан правового регулювання лише засвідчує необхідність внесення змін до КК України або ж вирішення цих питань у вже новому кримінальному законі України, який сьогодні гартується українськими титанами кримінально-правової думки.

Ключові слова: найманство, кримінальна відповідальність, конфлікт, міжнародний правопорядок.

Постановка проблеми

Кримінально-правовий припис про найманство (ст. 447 КК України) ще донедавна видавався зумовленим необхідністю виконання міжнародно-правових зобов'язань України перед світовою спільнотою, справедливою даниною цивілізованому світу. Втім, вторгнення Російської Федерації на територію України в 2014 році та повномасштабна агресивна війна, розв'язана державою-агресором проти України у 2022 році, супроводжуються незлічними фактами залучення державою-агресором так званих приватних військових компаній, які «славляться» не лише вишколом та підготовкою, але й кримінальними протиправними безчинствами. Адже, будучи «самостійним» та позадержавним військом, нехтують законами та звичаям війни, врешті, загальною визначеними правами людини.

А тому час війни в Україні вимагає переоцінки готовності кримінального закону до викликів воєнного часу з метою забезпечення як власних національних інтересів, так і всього міжнародного правопорядку.

Стан теоретичного дослідження

Найманство як кримінальне правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку завжди було під науковим прицілом. Свою вагому лепту в науковий аналіз вклала О.В. Наден [1]. Проте особливої наукової пильності та полілогу потребують доробки авторів, написані після вторгнення держави-агресора на територію України. Зокрема, вивченням займалися такі дослідники: В.М. Зіміна, О.Г. Привиденцев [2], С.С. Мартянов [3], А. Проценко, В. Шаблистий [4].

Метою цієї статті є аналіз кримінально-правового припису про найманство (ст. 447 КК України), оцінка його узгодженості з Міжнародною конвенцією про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців, прийнятою Генеральною Асамблеєю ООН 4 грудня 1989 року (ратифікована Україною 14 липня 1993 року) та, як результат, формулювання пропозицій, спрямованих на усунення законодавчих прогалин, колізій чи інших хиб.

Виклад основних положень

Однією із ознак держави як такої є наявність власного війська, яке покликане забезпечити національний суверенітет, територіальну цілісність держави та порядок державного управління від небезпек зовнішнього та внутрішнього характеру. Ради справедливості варто відмітити, що є держави, які не мають постійної армії (Андорра, Ватикан, Ліхтенштейн тощо) [6]. Однак, не йдеться про цілковиту беззахисність таких держав, їх оборона є відповідальністю іншої держави або альтернативної армії. У сучасних же умовах цивілізовані держави, навпаки, об'єднуються, створюють альянси, аби протистояти агресії з боку тих держав, очільники яких зневажають національний суверенітет інших держав, нехтують усталеними міжнародно-правовими принципами. Власне об'єднання з метою протистояння зовнішнім небезпекам формує так звану колективну безпеку у світі.

Попри вікову практику міждержавного об'єднання військових сил, на міжнародному рівні заборонено найманство. Як вказується в літературі, найманство посягає на міждержавні суспільні відносини з охорони конституційного ладу, державної влади, діяльності органів та реальної цілісності іншої держави, що включають вирішення спірних питань мирними засобами [3, с. 113]. Видається, що фактично наймана сила здатна стати латентною військовою потугою в руках держави-агресора, з допомогою якої вона може впливати на суверенітет, незалежність, територіальну цілісність інших держав, врешті, міжнародний правопорядок. Мислиться, що небезпека найманства й у тому, що правомірну участь у захисті державних інтересів можуть брати лише особи, які мають юридичну «прив'язку» до держави. Не можна, спрощено кажучи, купляти людський ресурс, щоб впливати на внутрішньополітичну чи зовнішньополітичну ситуацію. Це несе загрозу міжнародному правопорядку, коли окремі держави, маючи ресурси, можуть фактично «купляти чужих людей» і їх потугою впливати на геополітичні процеси. Це така собі завуальована форма торгівлі, експлуатації людей. Влучно професор На-

ціонального оборонного університету Шон Макфейт вживає термінологічний зворот «приватизація війни» [7]. Такий відображає сутність суспільної небезпеки війни, коли найманці виконують «приватне» замовлення державних посадових осіб, не маючи при цьому національних ідеологічних мотивів, оскільки просто продають власні військові навички.

Окрім того, найманці не є у складі збройних сил держави-учасниці військового конфлікту, а тому держава може юридично заперечувати причетність до порушень законів та звичаїв війни, якими, зазвичай, нехтують найманці, «результативно» виконуючи поставлені перед ними цілі.

Міжнародна спільнота, усвідомлюючи суспільно небезпечний потенціал найманства, на офіційному рівні декларує боротьбу з таким явищем. Так, Міжнародна конвенція про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 4 грудня 1989 року (ратифікована Україною 14 липня 1993 року) (далі - Міжнародна конвенція про боротьбу з найманством), вказує, що прийняття такого міжнародного акта зумовлене, зокрема тим, що найманці вербуються, використовуються, фінансуються і навчаються для здійснення діяльності на порушення таких принципів міжнародного права, як суверенна рівність, політична незалежність, територіальна цілісність держав і самовизначення народів (абзац третій преамбули), підривають конституційний порядок держав (абзац шостий преамбули).

Відповіддю на приєднання і ратифікацію Україною Міжнародної конвенції про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців стала заборона найманства у КК України. Так, як метою огляду є аналіз законодавчого формулювання найманства, видається доцільним навести диспозиції заборонних норм про найманство в цілому.

Ст. 447 кримінального закону України вказує на відповідальність за вербування, фінансування, матеріальне забезпечення, навчання найманців з метою використання у збройних конфліктах, воєнних або насильницьких діях, спрямованих на на-

сильницьку зміну чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, перешкодження діяльності органів державної влади чи порушення територіальної цілісності, а також використання найманців у збройних конфліктах, воєнних або насильницьких діях (ч. 1); ті самі діяння, вчинені службовою особою з використанням службового становища (ч. 2); дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, що призвели до загибелі людини (ч. 3); участь найманця у збройному конфлікті, воєнних або насильницьких діях (ч. 4).

Окрім цього, ст. 447 КК України містить примітку, у якій роз'яснено поняття найманця. А саме вказується на такі ознаки особи:

1) спеціально завербована в Україні чи за її межами для того, щоб брати на території України чи території інших держав участь у збройному конфлікті, воєнних або насильницьких діях, спрямованих на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, перешкодження діяльності органів державної влади чи порушення територіальної цілісності;

2) бере участь у воєнних або насильницьких діях з метою одержання будь-якої особистої вигоди;

3) не є ні громадянином (підданим) сторони, що перебуває у конфлікті, ні особою, яка постійно на законних підставах проживає на території, яка контролюється стороною, що перебуває у конфлікті;

4) не входить до особового складу збройних сил держави, на території якої здійснюються такі дії;

5) не послана державою, яка не є стороною, що перебуває у конфлікті, для виконання офіційних обов'язків як особи, яка входить до складу її збройних сил.

Огляд кримінально-правового припису про найманство та аналіз конвенційних положень показує окремі нормотворчі недолугості, погрішності, одні з яких просто порушують термінологічну точність кримінально-правового тексту, тоді як інші здатні стати реальними «комірками» для уникнення кримінальної відповідальності.

По-перше, поняття найманця у примітці до ст. 447 КК України не зовсім відповідає

конвенційному поняттю (ст. 1 Міжнародної конвенції про боротьбу з найманством). Так, кримінальний закон України, визначаючи мету участі найманця у юридично «чужому» для нього збройному конфлікті чи інших аналогічних діях вказує на «одержання будь-якої особистої вигоди» (п. 2 примітки до ст. 447 КК України). Не потребує додаткового обґрунтування, що поняття особистої вигоди може охоплювати будь-які вигоди – матеріального чи нематеріального змісту. Навіть біглий огляд кримінального закону України засвідчує законодавче розуміння вигоди як такої, що може мати як матеріальний, так і нематеріальний вираз. Наприклад, у примітці до ст. 159-1 КК України при розкритті великого розміру в межах визначеного статтею складу прямо вказується на розмір суми грошових коштів, вартість майна, пільг, послуг, позик, переваг, нематеріальних активів, будь-яких інших вигод нематеріального чи негрошового характеру. Аналогічно у примітці 2 до ст. 354 КК України визначено, що під неправомірною вигодою слід розуміти грошові кошти чи інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які пропонують, обіцяють, надають чи одержують без законних на те підстав. Тощо.

Своєю чергою, у п. «b» ч. 1 ст. 1 Міжнародної конвенції про боротьбу з найманством вказано, що найманець, беручи участь у воєнних діях, керується головним чином бажанням одержати **особисту вигоду** і якій дійсно обіцяно стороною або за дорученням сторони, що перебуває у конфлікті, **матеріальну винагороду**, що істотно перевищує винагороду, яка обіцяна чи виплачується комбатантам такого ж рангу і функції, які входять до особового складу збройних сил цієї сторони (виділено авт.: Я.Г.).

Вочевидь, що конвенційний припис у частині визначення мотиву дійсно вказує на особисту вигоду, і мислиться, що лише саме цю частину законодавець «переніс» у кримінальний закон України. Однак, далі конвенційний припис деталізує саме матеріальний зміст такої вигоди, вказуючи, що така істотно перевищує винагороду, яка обіцяна чи виплачується комбатантам такого ж рангу

і функції, які входять до особового складу збройних сил цієї сторони. Цю ж частину конвенційного припису наш законодавець не імплементував у національний кримінальний закон, чим створив колізію між КК України та міжнародно-правовим актом. На таку невідповідність звертають увагу в літературі [2, с. 328].

І хоча В.О. Навроцький пише, що про «колізії між положеннями чинних для України міжнародно-правових договорів та статтями КК України можна вести мого скоріше гіпотетично, оскільки аналіз чинного кримінального закону України та міжнародно-правових договорів не дозволяє, як видається, констатувати наявність суперечностей між ними» [8, с. 400]. Професор пояснює це особливим порядком ратифікації міжнародно-правових договорів, який передбачає попередні проведення їх оцінки на предмет відповідності внутрішньому законодавству, а також специфічною роллю міжнародно-правових договорів, які містять положення кримінально-правового характеру. По суті, усі такі договори передбачають лише побажання щодо встановлення кримінальної відповідальності за певні діяння, зобов'язання держав учасниць криміналізувати ті чи інші посягання та забезпечити реальне кримінально-правове переслідування винних. Відсутність чітко визначених диспозиції санкції не дає можливості безпосередньо застосовувати міжнародно-правові акти щодо конкретних життєвих ситуацій [8, с. 400-401].

За загальним правилом, дійсно міжнародно-правові договори містять лише зобов'язання про криміналізацію та не містять навіть типові диспозиції чи санкції потенційної норми-заборони, віддаючи це повністю на огляд законодавчих органів держав-учасниць міжнародно-правових зобов'язань. Проте, як показав аналіз Міжнародної конвенції про боротьбу з найманством, така містить поняття найманця, який є стержнем у забороні найманства як такого. І це міжнародно-правове поняття містить суттєву відмінність у порівнянні з поняттям, визначеним у роз'яснюючій нормі про найманство (примітка до ст. 447 КК України). А від змісту поняття найманця залежить

«набір» обов'язкових ознак складу злочину. При цьому конвенційне поняття найманця вужче, ніж кримінально-правове (у кримінальному законі України).

А тому є підстави таки стверджувати, що колізії між міжнародно-правовими договорами та КК України вже не є гіпотетичними, а цілком реальними, які визначають зміст кримінальних правопорушень.

Видається, така колізія повинна вирішуватися, виходячи з уже згаданого припису «*In dubio mitius*». Тобто перевагу має конвенційне розуміння найманця, яке фактично більш сприятливе для особи, до якої може застосовуватися закон, оскільки встановлює додаткові ознаки, які не визначені у КК України.

Принагідно варто відзначити, що автори проекту КК України підійшли до викладу поняття найманця більш виважено, узгодили таке із конвенційним поняттям у цій частині (п. 3 ст. 11.5.1. проекту КК України) [9].

По-друге, у ч. 1 ст. 447 КК України вказано на підготовку, а також використання «найманців». Тобто законодавець вживає вказівку на «найманців» у множині. Таке формулювання є відображенням конвенційного припису про те, що будь-яка особа, яка вербує, використовує, фінансує або навчає **найманців**, чинить злочин за змістом цієї Конвенції (ст. 2 Міжнародної конвенції про боротьбу з найманством) (**виділено авт.: Я.Г.**). Усе ж, видається, що таке формулювання некоректне, підготовка навіть одного найманця повинна бути кримінально караною. Норма потребує змін у цій частині, оскільки може бути «диркою» для уникнення кримінальної відповідальності.

По-третє, у ч. 1 ст. 447 КК України вказується, зокрема, на мету – «використання у **збройних конфліктах**, воєнних або насильницьких діях» (виділено авт.: Я.Г.). Знову ж таки термінологічний зворот вжито в множині, що викликає міркування, що підготовка до використання лише в одиничному акті, наприклад, в одному збройному конфлікті, не є кримінально караною. Вочевидь, що міжнародна спільнота, приймаючи Міжнародну конвенцію про боротьбу з найманством, намагалася убезпечити міжнародний

правопорядок і від участі найманців у одиноких збройних конфліктах тощо. Більше того, у законодавчому понятті найманця (п. 1 примітки до ст. 447 КК України) вказано, зокрема, що така особа спеціально завербована, щоб брати участь у **збройному конфлікті**, воєнних або насильницьких діях, спрямованих на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, перешкоджання діяльності органів державної влади чи порушення територіальної цілісності (виділено авт.: Я.Г.). Тобто є пряма законодавча вказівка на розуміння найманця як особи для участі і в одиничному збройному конфлікті.

Окрім того, у п. «а» ч. 2 ст. 47 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року вказано, що найманець - це будь-яка особа, яка спеціально завербована на місці або за кордоном для того, щоб брати участь у збройному конфлікті. Знову ж таки вживання термінологічного звороту «збройний конфлікт» в одиніні.

Такий стан правового врегулювання створює колізію, яка, виходячи з кримінально-правового принципу «*In dubio mitius*», має бути вирішена не в інтересах міжнародного правопорядку. Адже маємо ситуацію, коли дії осіб, які готують найманців до участі в одиничному збройному конфлікті чи використовують в такому, не є кримінально караними.

А тому в цій частині кримінально-правовий припис потребує уточнення. Можливим варіантом є вживання у ч. 1 ст. 447 КК України термінологічного звороту «збройний конфлікт» в одиніні або ж використання термінологічного звороту «спільні насильницькі діяння, спрямовані на...» (як це вжито у ст. 1 Міжнародної конвенції про боротьбу з найманством). Такі запропоновані формулювання усунуть питання залучення найманця (-ів) в одиничному конфлікті.

По-четверте, у ч. 1 ст. 447 КК України вжито формулювання «**насильницькі дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, перешкоджання діяль-**

ності органів державної влади чи порушення територіальної цілісності» (виділено ав.:Я.Г.). При цьому зворот «наси́льницькі дії, спрямовані на» відноситься до усіх перелічених далі діянь. А тому створює тавтологію – «наси́льницькі дії, спрямовані на наси́льницьку зміну чи повалення конституційного ладу...». Тим паче, що ст. 109 КК України, яка фактично встановлює відповідальність за дії, до яких готують найманця, вказує саме на дії, спрямовані на наси́льницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади. Без тавтології. Окрім цього, ст. 110 КК України, яка встановлює відповідальність за посягання на територіальну цілісність і недоторканність України (а такі діяння є однією із цілей залучення найманця) взагалі не передбачають наси́льницького способу як обов'язкову ознаку).

По-п'яте, у частинах 4 та 5 ст. 447 КК України законодавець просто вказує на наси́льницькі дії. Таке довільне вживання термінів неприпустиме. Адже наси́льницькими діями є побої, нанесення тілесних ушкоджень, заподіяння смерті тощо. А в зрізі найманства мова йде про наси́льницькі дії, спрямовані на наси́льницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади тощо, а не про насильство як таке. А тому в частинах 4 та 5 ст. 447 КК України необхідним є повне відтворення термінологічного звороту про наси́льницькі дії, спрямовані на досягнення, визначених у ч. 1 ст. 447 КК України, цілей. Звичайно, таке формулювання не вирізняється лаконічністю. Однак, лаконічність законодавчого викладу не повинна становити загрозу точності та повноті формулювання припису, що особливо важливе в поприщі кримінального права.

По-шосте, у ч. 1 ст. 447 КК України перелічуються конкретні суспільно небезпечні дії (вербування, фінансування, матеріальне забезпечення, навчання, використання), тоді як у ч. 2 цієї статті вказано на діяння, а в ч. 3 – знову на дії, передбачені ч. 1 або 2 цієї статті. Вочевидь, що норма перелічує лише ті прояви найманства, які можуть вчинятися тільки активними діями. А

тому вживання у ч. 2 ст. 447 КК України вказівки на діяння, хоча й не здатне вплинути на межі юридичного складу найманства, проте не додає термінологічної виваженості законодавчому тексту.

По-сьоме, наявні законодавчі невідповідності при визначенні поняття найманця у примітці до ст. 447 кримінального закону України. Так, у п. 1 примітки до ст. 447 КК України вказано, зокрема, що така особа спеціально завербована, щоб брати участь у **збройному конфлікті**, воєнних або наси́льницьких діях, спрямованих на наси́льницьку зміну чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, перешкоджання діяльності органів державної влади чи порушення територіальної цілісності (виділено ав.: Я.Г.). Тоді вже як у п. 2 примітки до ст. 447 КК України зазначено, що така особа бере участь у воєнних або наси́льницьких діях з метою одержання будь-якої особистої вигоди. Тобто коло діянь, у яких бере участь найманець, звужено, не вказано на збройний конфлікт. Таке довільне формулювання неприпустиме, оскільки може стати джокером у руках особи, яка притягується до кримінальної відповідальності.

Висновки

Отож, порівняльний аналіз норми-заборони про найманство (ст. 447 України) та Міжнародної конвенції про боротьбу з найманством показав низку законодавчих хиб, які можуть впливати на правильність та, врешті, справедливість застосування кримінального закону України.

Існуючі колізії, незважаючи на те, що це може явно суперечити інтересам міжнародного правопорядку, повинні вирішуватися, виходячи з принципу «In dubio mitius».

Такий стан правового регулювання лише засвідчує необхідність внесення змін до КК України або ж вирішення цих питань у вже новому кримінальному законі України, який гартується сьогодні українськими титанами кримінально-правової думки.

Література

1. Наден О.В. Найманство як соціальне та кримінально-правове явище: сутність, но-

**MERCENARY (ART. 447 OF THE
CRIMINAL CODE OF UKRAINE):
OVERVIEW OF LEGISLATIVE
FORMULATION**

An analysis of the criminal law prescription about mercenary (Article 447 of the Criminal Code of Ukraine), an assessment of its consistency with the International Convention on Combating the Recruitment, Use, Financing and Training of Mercenaries of December 4, 1989 was carried out and, as a result, formulating propositions aimed at eliminating legislative gaps, conflicts or other errors.

The following legislative errors were singled out:

1) The concept of mercenary in the note to Art. 447 of the Criminal Code of Ukraine does not correspond to the concept in the International Convention on Combating the Recruitment, Use, Financing and Training of Mercenaries of December 4, 1989 (clause «b» of Part 1 of Article 1) in terms of the absence in the national law of specifying the material remuneration of the mercenary, which significantly exceeds the remuneration promised or paid to combatants of the same rank and function who are part of the personnel of the armed forces of the given party.

2) In Part 1 of Art. 447 of the Criminal Code of Ukraine refers to the preparation and use of «mercenaries» (in the plural). It seems that the training of even one mercenary should be criminally punishable.

3) In Part 1 of Art. 447 of the Criminal Code of Ukraine indicates the purpose - «use in armed conflicts» (in the plural). In paragraph 1 of the note to Art. 447 of the Criminal Code of Ukraine, the relevant instruction is already used in the singular.

4) In Part 1 of Art. 447 of the Criminal Code of Ukraine uses the wording «violent actions aimed at violent change or overthrow of the constitutional order...». This formulation creates a tautology.

5) In parts 4 and 5 of Art. 447 of the Criminal Code of Ukraine, the legislator simply indicates violent actions (such a concept has a general criminal meaning). In the mercenary section, we should be talking about violent actions aimed at the violent change or

вітні тенденції розвитку та проблеми протидії монографія. К.: Атіка, 2005. 264 с.

2. Зіміна В.М., Привиденцев О.Г. Найманство: корисливий мотив як кваліфікуюча ознака кримінального правопорушення. *Актуальні проблеми кримінального права: матеріали XII Всеукраїнської науково-теоретичної конференції* (Київ, 18 листопада 2021 року). С. 326-328.

3. Мартьянов С.С. Основний безпосередній об'єкт складу злочину, передбаченого ст. 447 Кримінального кодексу України. *Актуальні проблеми правового регулювання в Україні та країнах ближнього зарубіжжя: матеріали XIII міжнародної науково-практичної Інтернет конференції* (Львів, 28-29 грудня 2023 року) / відп. ред. П.О. Куцик. Львів: Растр-7, 2023. С. 111-113.

4. Невзоров І.А., Хотинець П.В. Приватні військові компанії та право: гострі питання, деякі світові тенденції нормативного регулювання. Підготовка охоронців правопорядку в Харкові (1917 – 2017 рр.). Харків. 2017 р. С. 212-214.

5. Проценко А., Шаблистий В. Кримінально-правова оцінка участі персоналу приватних воєнних компаній у воєнних діях. *Діяльність державних органів в умовах воєнного стану: збірник матеріалів Міжнародного науково-практичного онлайн-семінару* (м. Кривий Ріг, 29 квітня 2022 року). Кривий Ріг, 2022. С. 443-445.

6. Список країн без збройних сил. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Список_країн_без_збройних_сил (дата звернення: 25.02.2024).

7. Прус М. «До війни в Україні Захід не сприймав найманців всерйоз». Експерт Шон Макфейт про небезпеки «приватизації» війни. *Інтерв'ю. Голос Америки*: вебсайт. URL: <https://www.holosameryky.com/a/wagner-naimantsi-sean-mcfate/7028931.html> (дата звернення: 25.02.2024).

8. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер, 2006. 704 с.

9. Текст проєкту нового Кримінального кодексу (станом на 25.02.2024). URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code> (дата звернення: 25.02.2024).

overthrow of the constitutional order or the seizure of state power, etc., and not about violence as such.

6) In Part 1 of Art. 447 of the Criminal Code of Ukraine lists specific socially dangerous active actions, part 2 of this article refers to deed (action or inaction), and part 3 - again to active actions provided for by part 1 or 2 of this article.

7) In paragraph 1 of the note to Art. 447 of the Criminal Code of Ukraine states, in particular, that such a person is specially recruited to participate in an armed conflict. Then already as in paragraph 2 of the note to Art. 447 of the Criminal Code of Ukraine states that such a person participates in military or violent actions. That is, the range of actions is narrowed, armed conflict is not indicated.

In general, the review of the criminal law prescription about mercenary and the analysis of the provisions of the convention show rule-making shortcomings, some of which simply violate the terminological accuracy of the criminal law text, while others can become real «cells» for avoiding criminal liability.

Existing conflicts, despite the fact that this may clearly contradict the interests of the international legal order, should be resolved based on the principle «In dubio mitius».

This state of legal regulation only proves the need to make changes to the Criminal Code of Ukraine or to resolve these issues in the already new criminal law of Ukraine, which is being tempered today by Ukrainian titans of criminal legal thought.

Key words: mercenary, criminal liability, conflict, international legal order.